

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/50

Karar No : 1980/116

ÖZET : Politik veya ideolojik saikle işlenen suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Celal Meyan, Naif Oğul, Nihat Yavuz Koyunçu

O L A Y : 2.10.1978 günü, her üç sanığın halka dağıttıkları bildiride (Baha dün Malatya, Elazığ, Sivas ve Iğdır'da devlet yöneticilerinin desteği ile eli kanlı faşist cellatlar mazlum halkımıza kan kusturdular. Hakları ve Marşıta yapılan çeşitli Askeri tabakalarda sömürgeci güçler ve onların Çanak yalayıcısı işbirlikçilerinin ordusu gövde gösterici yaptı. Geleneksel giysilerimizin giydirildiği jandarma komandoları kürkçe sesleri ve çığlıklar arasında top, tüfek, kasatura ve uçakları ile halkımıza tehdit savurdular. Kürdistan'da başlayacak muhtemel bir hareket için canlı prova yaptılar.) diyerek devletin askeri kuvvetlerini takir ve tezyif ettikleri ileri sürülerek Türk Ceza Yasası'nın 159. maddesine cezalandırılması istemiyle Kars C. Savcılığı'na kamu davası açılmıştır.

Kars Ağır Ceza Mahkemesi, 6.7.1979 günlü, 1978/220 esas sayı ile: Sanıkların işlediği ileri sürülen suçun sıkıyönetim ilanına neden olan suçlardan bulunduğunu ve davanın sıkıyönetim askeri mahkemesinde görülmesi gerektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

Erzurum-Kars İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'de: 31.1.1980 günlü, 1980/243 esas sayı ile: sanıklara yüklenen suçların sıkıyönetim ilanına neden olan suçlardan olmadığı ve böylece bir suçla irtibatının bulunmadığını belirterek, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi gereğince görevli mercinin belirtilmesi için, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiştir.

İNCELEME VE GÖRÜŞME : Yargı yetkisini Türk Ulusu adına kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Başkan Ahmet H. Boyacıoğlu, Üye Vethi Abdural, İsmail Oğuz, Hakkı Müderrisoğlu, Seref Tolungüç, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un katıldığı 24.3.1980 günlü oturumda, geçici raportör İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcısı ile Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın askeri yargı yerinin görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; oturuma, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Gannioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Musa Sönmez'in aynı doğrultudaki düşünceleri dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Suç, sıkıyönetim ilanından önce işlenmiştir.

Gerek Anayasa'nın 124., gerek sıkıyönetim mahkemelerinin görevlerini belirle-

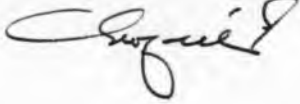
Yen 1402 sayılı Yasa'nın 13 ve 15. maddeleri hükümleri karşısında olay kısmında oluş biçimi açıklanan suçun, politik ve ideolojik saikle işlendiği, sıkıyönetim ilanına neden olan yaygın şiddet eylemleri niteliğinde ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı olduğu hususlarında dosyada yeterli kanıt bulunduğundan bu davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekir.

Bu nedenlerle Erzurum-Kars illeri Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesince yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiği bu nedenle, Erzurum-Kars illeri Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin başvurusunun reddine gerekçede Servet Tüzün'ün karşı cıyyla 24.3.1980 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

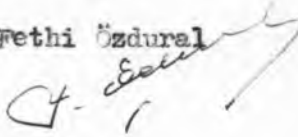
Başkan

Ahmet H. Beyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

~~İsmail Oğuz~~

Üye

Hakkı Müderrisoğlu

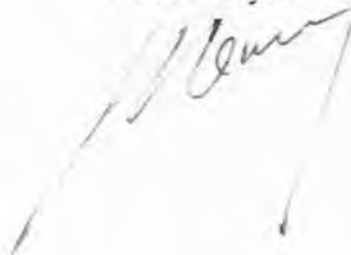
Üye

Şeref Tolungüç

Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

o/t.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/50

KARSI OY YAZISI

(Değişik Gerekçe)

T.C.K.nun 159/1. maddesinde "...Devletin Askeri veya emniyet muhafaza kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif edenler"e ilişkin müeyyide göstermiş bulunmaktadır.

Anılan kanun maddesini ihlal edenlerin Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde yargılanma koşulları ise; 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. ve 15. maddeleri ile düzenlenmiştir.

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 15. maddesinin (a) bendinde sayılan maddeler arasında T.C.K.nun 159. maddesi de yer almaktadır. Ancak; 1402 sayılı Kanunun 15. maddesi "aşağıda yazılı suçlardan sıkıyönetim ilanına ve faaliyetine ilişkin olanları işleyenler....." Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde yargılanır prensibi ile sıkıyönetim mahkemelerinin görevini sınırlamıştır.

Bundan çıkarılması gereken sonuç böyle olmaktadır. Dava konusu olan eğer 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 15. maddesinde sayılan suçlardan ise ve sıkıyönetim ilanından sonra, sıkıyönetim bölgesinde işlenmiş ise; bu suçun, "sıkıyönetim ilan ve faaliyetine ilişkin" olarak işlendiğinin belirlenmesi halinde, sanıkların yargılanmaları sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde yapılacaktır. Sıkıyönetim ilan ve faaliyetine ilişkin olduğu açık seçik bir biçimde kanıtlanamıyorsa; bu halde, 1402 sayılı Kanunun 15. maddesindeki koşullar bulunmadığı için yargılama görevi sıkıyönetim Askeri Mahkemelerine ait olmaktadır.

Bu itibarla 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun görev yönünden getirmiş bulunduğu hükümlere göre; her dava dosyasının "görev" bakımından ayrı ayrı incelenip, değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sıkıyönetim bölgesi dışında veya sıkıyönetim ilanından evvel işlenmiş bulunan aynı neviden suçların yargılanmaları konusu ise; 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu maddede yer alan "...sıkıyönetim askeri mahkemelerinin e. koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılır" şeklindeki hükme göre;

İşlenen suçun, Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin ekoyduğu herhangi bir suçla "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı" olması gerekmektedir. Bu bakımdan sıkıyönetim ilanına neden olan terörist, anarşist veya bölücülerin yaygın şiddet eylemleri ile

varmak istedikleri sonuca onlarla aynı umumi ve müşterek gaye içinde ulaşmayı amaçlayan işleniş biçimindeki T.C.Kanun 159/1. maddesini ilhak suçlarına ilişkin yargılama görevi Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerine ait olacaktır. Diğer bir ifade ile bir kısım sanıkların sıkıyönetim ilanına neden olan yaygın şiddet eylemlerine giriştikeler için sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanmaları halinde anılan bu sanıkları; tahrik ve teşvik etmek suretiyle umumi ve müşterek gaye içerisinde oldukları, işledikleri iddia olunan fiilin işleniş yer, zaman ve biçiminden açık ve seçik olarak anlaşılacak sanıkların yaptıkları eylemin, 1402 sayılı Kanununun 13. maddesinin getirdiği koşullara göre sıkıyönetim mahkemelerinin görevine girdiği kabul edilmelidir. Yapılan eylemin işleniş biçiminden, 1402 sayılı Kanununun 13. maddesindeki umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibat tesbit edilemiyorsa, anılan 13. maddeye dayanılma olanağı bulunamayacağı cihetle sıkıyönetim askeri mahkemelerinin "görevi" söz konusu olmayacaktır.

Bu hale göre; 1402 sayılı sıkıyönetim kanununun 13. maddesi de görev yönünden sınırlayıcı koşullar getirmiş bulunduğundan; her dava dosyasının görev yönünden ayrı ayrı incelenip değerlendirilmesi gerekmektedir.

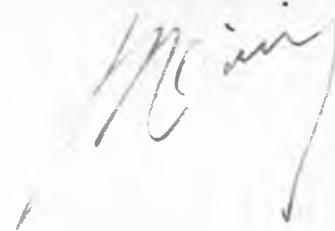
Sonuç olarak;

Görev hususunun, sanıklara isnat olunan suçun kanunda yazılı unsurlarına göre değil işleniş biçim, yer ve zamanına göre incelenip, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. ve 15. maddelerindeki koşulların mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi suretiyle çözümlenmesi görüşünde olduğumdan;

Uyuşmazlık konusu dava dosyasındaki eylemi işledikleri iddia olunan sanıkları yargılanmalarının sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevine girdiğine ilişkin karara yukarıdaki açıklamaların ışığı altında, fiilin işleniş biçimi, yer ve zamanından "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibat"ın varlığı açıklığa çıktığı için, bu gerekçe ile katılıyorum.

Üye

Servet TÜZÜN

G/T.